

• Ze volgen FC Twente en de supporters een jaar lang overal. In september wordt de

film uitgezonden door VARA

In de maak: FC Twente, de movie

Televiemaker Erik Dijkstra is oersupporter van FC Twente en vraagt zich af: wat is er in vredesnaam gebeurd met mijn club? Bekroond regisseur Geertjan Lassche maakt er een film over voor de VARA.

door Fardau Wagenaar
ENSCHÉDE

De werkelijkheid verzin je niet, is een dogma in het documentairevak. „Dat klopt in het geval van FC Twente helemaal. En dat andere dogma 'Alles loopt toch anders dan je denkt' ook", zegt Geertjan Lassche, regisseur van de film over FC Twente. „Sinds we begonnen zijn, volgen de ontwikkelingen zich op. Je zou kunnen zeggen dat we met onze neus in de boter zijn gevallen. Anderzijds hopen we echt dat er naast het sportieve weer een positieve ontwikkeling komt. Na zoveel ellende smacht zelfs een documentairemaker naar een positieve wending.”

Lassche en Erik Dijkstra volgen FC Twente sinds het begin van dit seizoen. Op hun eigen manier, buiten de gebaande paden als het kan. Ze duiken overal op, in perskamers, op tribunes, bij persconferenties, in supportershomen. Dijkstra (39) uit Glanerbrug is bekend van programma's als *Bureau Sport*, *De Strijd* en *Bureau Vooroordeel*, voorheen was hij bekend als Jakhals (*De Wereld Draait Door*). Hij durft alles te vragen, is adrem, snel, doortastend, durft emoties te tonen, deinst nergens voor terug. Dijkstra is het gezicht van de film.

maar lopen soms tegen muren op. Maken kennis met de achterdocht van de voetbalwereld, maar ook met de spannende, intense en mooie kanten. Ze weten veel, maar niet alles kan gezegd worden bij FC Twente, merken ze. „Er is zoveel angst om je kop boven het maaiveld te steken, daarom is dit allemaal ook ontstaan”, zegt Lassche. „Individueel willen ze ons allemaal helpen, is iedereen even vriendelijk, maar op het moment dat het officieel wordt, poppen de dranghekken op.” Dijkstra: „Het zijn de kenmerken van een totalitair systeem of van communisme. Iedereen is bang.” Hij vindt het naar om te zien, die angstcultuur, de teloorgang van zijn club.

Ergste moest nog komen

Hun kernvraag aan het begin van het seizoen luidde: „Hoe nu verder met FC Twente?” De club had een hoop ellende te verstouwen gehad. Al twee keer puntenaftrek gekregen, vanwege jaarrekeningen die niet klopten. Voorzitter Joop Munsterman had het pand onder druk verlaen. Aldo van der Laan had zijn plek ingenomen. De rust was schijnbaar teruggekeerd. Het grootste probleem afgelopen zomer leek puur sportief: het niet functioneren van trainer Alfred Schreuder. „We dachten dat we met het ontslag van Schreuder in augustus het ergste van dit seizoen al hadden gehad”, zegt Dijkstra.

Niets was minder waar, de grootste bagger moest nog komen en zij stonden er bovenop. Het ene na het andere lijk viel uit de kast. Of zoals KNVB-directeur Bert van Oostveen het omschreef: er lag een heel massagraf in De Grolsch Veste. „Wie had kunnen bedenken dat er in deze documentaire door sommige mensen serieus aan wordt getwijfeld of FC Twente over een jaar nog bestaat?”, vraagt Lassche zich af. „Twee jaar geleden had je die per-

soon voor gek verklaard. Of een klap verkocht.”

De belangrijkste kernvraag in de film is in de loop van het seizoen aangepast en luidt nu: 'Hoe heeft dit juist bij FC Twente kunnen gebeuren? En komt het nog goed?' Dijkstra: „Als ik mijn vriendin probeer uit te leggen wat er allemaal gaande is, begrijpt ze er niets van. Fraude, schulden, foute deals en schimmige constructies, er is geen touw meer aan vast te knopen. Toen kwam de Tadic-deal er ook nog achteraan. Daar snapte ik zelf ook niets meer van. Ik wil laten zien wat er is aangericht. En omdat ik enigszins bekend ben, heb ik het geluk dat ik een hoofdrol mag spelen in de film. Uit naam van alle supporters. Soms wordt het bijna filosofisch, want je gaat je steeds meer dingen afvragen. Wie is de club nou eigenlijk? Dat zijn al die mensen, al die fans. Het is geen speeltje van megalomane bestuurders. En wat willen ze? Ze willen samen FC Twente blijven.”

De vader en zijn zoon, dat vol verwondering over het veld kijkt. „Dat is voor mij de club”, zegt Lassche. „Ik had hiervoor niets met voetbal, maar de eerste keer dat ik in De Veste was, vond ik overweldigend. Ik heb veel documentaires gemaakt, me in veel werelden begeven, maar die van het voetbal is de meest complexe en wonderlijke die ik mocht vertonen. Soms van de pot gerukt en soms ontroepend mooi. Ik ben nu zelf ook fan en hoop over een jaar met mijn eigen zoonje naar FC Twente te gaan. Ik ben van de club gaan houden.”

De film moet een authentiek

•••
‘De voetbalwereld is de meest complexe en wonderlijke wereld die ik mocht verkennen’

• Het duo Lassche (achter de camera) en Dijkstra volgt FC Twente een jaar. De vader en zijn zoon, dat vol verwondering over het veld kijkt. Foto's Lars Smook

beeld schetsen van een regio die hun besmeete club blijft omarmen, ook in zware tijden. Hopen op een wederopstanding. Smachtend naar nieuwe, frisse en verstandige leiders.

Het duo volgt meerdere mensen, zoals Jeroen Heubach, oud-speler en oud-trainer. Ontslagen bij de club, maar nog steeds supporter. „Het gevoel zit heel diep”, zegt Lassche. „FC Twente is een kerk, een religie, die over alle grenzen heen gaat. Zo volgen we Moatamid Elmeazi, zoon van een gastarbeider. Hij praat Twents, hij is moslim. Hij is fan, net als al die anderen. Dat is de ziel.”

De pijn van de fans

Ze willen oud-voorzitters Joop Munsterman en Aldo van der Laan graag spreken voor de film,

het zou het document compleet maken. „Ik zou aan Joop willen vragen of hij beseft wat hij heeft aangericht”, zegt Dijkstra. „Hoeveel mensen hij pijn heeft gedaan. De club is bijna kapot. Dat hij nu nog steeds opduikt, voel ik niet goed. Ik hoop hem nog een keer te komen en dan zal ik het hem vragen ook. Het zou hem siëren als hij ons ook te woord staat.”

Hij vervolgt: „Joop en Aldo tegen de supporters. Het is eigenlijk net als vroeger een clash tussen tekstbaronnen en arbeiders. Het gewone volk durft niet door te bijten. Ze hebben het idee: 'Ze zullen er toch wel mee weg komen'. Als een fan betrokken is bij een rel, krijgt hij een stadionverbod van zes jaar. Ik keur geweld niet goed, maar het staat niet in verhouding. Want als je 90 miljoen schuld maakt, kom je er blijkbaar gewoon mee weg. Dat kan toch niet waar zijn? Directeur Gerald van den Belt wordt geslachtofferd, ik heb echt met hem te doen. Hij maakt een fout, wat hebben die anderen allemaal niet fout ge-

daan? Munsterman en Van der Laan worden in de strijd bijgestaan door dure advocaten, Van den Belt nam zijn vader mee.”

Een happy end

Lassche: „De Tukker is goedmoedig, daarom is het volgens mij nooit tot een clash gekomen. Hoe kan het dat al die mensen thuis hun administratie op orde hebben en dit bij Twente hebben laten gebeuren? Dan zeggen ze: maar ik kan er niets tegen doen, wij zijn maar onbenullig. Helemaal niet! Je hoeft niet lijdzaam toe te kijken, het is jullie club. Over de integriteit van de

•••
‘We dachten dat we met het ontslag van Schreuder in augustus het ergste al hadden gehad’

supporters bestaat geen enkele twijfel, ik heb ze een jaar lang door de lens mogen volgen en heb een diep gevoel bij ze gekregen. Tukkers zijn aardig, te aardig misschien.”

Erik Dijkstra: „Maar ook heel inrens, er zit veel meer achter dan je zo op het eerste gezicht ziet.”

Lassche hoopt dat de film een hommage wordt aan alle oerfans die hopen op een wederopstanding. „We hopen echt dat die er komt. Ik ben van nature een realistische pessimist, maar ik ben van de supporters optimistisch geworden. Na regen komt zonneschijn, alleen lijkt deze bui een oneindige moesson.”

Het gewenste einde van de film? „Positief. We willen weer een club worden die deugt. Waar we trots op zijn”, zegt Dijkstra.

Lassche: „Ik denk aan die vader en zijn zoon. Of ze nou winnen of verliezen, dat maakt niet uit, als ze maar kunnen gaan.”

DE FILM, DE FEITEN

- De documentaire van de VARA wordt dit najaar uitgezonden op NPO2. De makers hopen de film voorafgaand aan de tv-uitzending te vertonen in zalen in de regio. De documentaire is een initiatief en een idee van Sander van den Eeden, hoofd informatie BNN-VARA.
- Van den Eeden koppelde tv-persoonlijkheid Erik Dijkstra (39) en documentaire maker en onderzoeksjournalist Geertjan Lassche (39) aan elkaar. Hij zag in hen in eerste instantie een goede match voor een film over 'voetbal en maatschappij'. „Sander en Erik bedachten dat de film over FC Twente zou moeten gaan, waar in 2015 zoveel om te doen was, en wat Eriks club is”, vertelt Lassche. „Uiteindelijk is het Sander geweest die NPO2 zover heeft gekregen erin mee te gaan. Want een jaar een club volgen, is een kostbare aangelegenheid.”
- Dijkstra en Lassche beoefenen totaal andere disciplines in het mediavak. Dijkstra is een bekende Nederlandster, adrem, scherp, een encyclopedie op sportgebied, hij maakt veel programma's. Hij woont in Amsterdam, maar kent nog veel mensen in Enschede en omgeving. Lassche woont in de Kop van Overijssel en had tot voor kort niets met voetbal. Hij werkt aan 'langademprojecten', is de man achter de camera en voert de regio.
- Lassche volgde eerder onder meer een jaar het Korps Mariniers: De Uifverkoren. Hij ging anderhalf jaar mee in de kielzog van dopingzondaar Thomas Dekker: Niemand Kent Mij. Was een halfjaar vaste gast op de intensive care van het Erasmus ziekenhuis: Van Leven Ga Je Dood. En ging mee met een bergbeklimexpeditie naar de zesde hoogste berg ter wereld: Hemelbestormers.
- Er zijn gesprekken geweest met de clubleiding. FC Twente krijgt de film van tevoren te zien, maar kan geen censuur uitoefenen.
- De film zal pittig worden, omdat er nogal wat is gebeurd. Maar het wordt ook een denkwaardig document waarin vooral de clubleden van de supporters overleefd blijft.
- De documentaire gaat over FC Twente, als minisamenleving, de regio, de supporters. Er worden prangende vragen gesteld: Hoe kan het dat de nuchtere Tukkers in zulke problemen terecht zijn gekomen?